

Ukrajina 04.-17.08. 2009

Prof. Alois Zlatník ve dvacátých letech minulého století zcela předběhl svou dobu a chtěl vybudovat síť výzkumných ploch v lesních porostech, která by postihla celou škálu vegetace středoevropských lesů. Zrealizovat se však nakonec podařilo pouze kompletní šetření na třech plochách. Kvůli rozdělení Evropy po 2. světové válce se Zlatník již znovu nemohl vrátit na Podkarpatskou Rus a pokračovat tak ve svých měřeních. Plochy byly znovu obnoveny až v roce 1996 zásluhou doktora Zdeňka Hrubého.

V srpnu 2009 se z Brna vydal autobus se studenty a pedagogy Lesnické a dřevařské fakulty. První noc jsme strávili kdesi v dubovém lese v Maďarsku a druhý den jsme překročili ukrajinskou hranici, přičemž jsme drze odmítli dát úplatek celníkům (kupodivu nám ani neobrátili autobus vzhůru nohama). Bylo potřeba doplnit proviant (chléb a tekutý chléb). V jednom větším městě jsme proto vyměnili eura a dolary za ukrajinské hřivny. Rázem jsme byli milionáři a jen marně jsme se snažili nacpat tlusté svazky bankovek do našich tenkých peněženek. Při samotném nákupu nás pak pobavila místní zvyklost, kdy obchodníci řešili nedostatek drobných v pokladně alternativní měnou – vraceli zápalky a masoxy.

V podvečer jsme pak dorazili do cíle naší cesty - vesnice Dilove (za čs. republiky Trebušany), která se nachází blízko hranice Ukrajiny s Rumunskem, kde jsme měli domluvený nocleh na podlaze místní základní školy (vybavení nejméně čtyřicet let staré, ale zato měli nová plastová okna). Ráno jsme se sbalili a hodinu zevlovali před školou. Okukovali a komentovali jsme místní, kteří se založenými rukama stáli na protějším chodníku a očividně dělali to samé. Byli jsme atrakcí navzájem. Jako nejotrlejší se nakonec ukázal místní občan Vasil I.– majitel povolení pro používání satelitního telefonu, který z nás tahal telefonní čísla a hbitě je zapisoval do svého ošoupaného notesu. Pak už dorazil objednaný nákladní automobil „gruzavik“ určený pro odvoz batohů a vybavení do tábora. My jsme se v jeho stopách vydali po svých. Centrum Dilove samo o sobě vypadalo jako česká víska za reálného socialismu, ale čím více jsme se vzdalovali a čím výše jsme stoupali, tím hlouběji do minulosti jsme se nořili. Cesta se zhoršovala, skončilo pouliční osvětlení i elektrické vedení a chalupy hrdě vystavovaly na odiv sbírku stavebních materiálů, za kterou by se nemuselo stydět ani Valašské muzeum v přírodě. V závěrečné pasáži jsme se po strmém loveckém chodníku dostali až na „poloninu“ (název pro nezalesněný vrchol karpatských hor), kde se rozkládal náš tábor, což bylo hrdé označení pro náhodné seskupení stanů okolo výzkumné meteorologické stanice. Ledová pitná voda byla k dispozici v blízké bystřině, elektřina pro přístrojovou techniku se získávala ze sluníčka a signál mobilních operátorů nestál za řeč. Díky nadšení dvou spolužáků pro práci s rýčem a dřevem, jsme měli již večer k dispozici i luxusní velkokapacitní latrínu.

Výzkumná plocha "Pop Ivan" se rozkládá na svazích přítoku Bílého Potoku, pod horou Pop Ivan Maramurešský (1937), po které byla pojmenována (mapa k vidění v rukou Zdeňka Hrubého, panel 2). Toto stanoviště náleží pod Karpatskou biosférickou rezervaci – „zapovědník“ (Карпатський біосферний заповідник Мармароський масив). Naše pracovní náplň se lišila podle zkušenosti a zaměření členů týmu. Studenti inženýrských a doktorských oborů měli na starost přístroje a odběr

vzorků, pracovali samostatně, nebo ve dvojicích. My, čerství absolventi prvního ročníku bakalářských oborů, jsme byli pověřeni fyzicky náročnou obnovou značení hranic výzkumné plochy a rozdělení jsme byli do čtyřčlenných skupin. Každá skupina pak dostala přidělenou určitou dílčí plochu (a, b, c,...) spolu s vybavením čítající mapu (s vyznačenými hraničními body), sekeru, harpony a kyblík s barvou a štětcem.

Na svou pracovní plochu jsme se každé ráno po snídani dostávali po jedné z několika stezek vyšlapaných místními. Pak už končila veškerá legrace. V prostředí karpatského pralesu jsme se pohybovali po svahu, jehož sklon nám při neopatrném došlápnutí umožňoval zároveň ležet i stát. Pod vzrostlými kmeny buků, jedlí a smrků jsme se ztráceli ve vysokém kapradí a postup také často zpomalovaly statné kmeny padlých velikánů a na jejich místo se deroucí keřové patro, v němž byly k naší smůle hojně zastoupeny zejména ostružiníky. Navzdory důkladné přípravě v oblasti pracovního oděvu, jsme už po prvním pracovním dni vypadali dosti použitě. Také s místními polodivokými včelami jsme si nedobrovolně dali několik dostaveníček. Po jejich bodnutí se i u osob bez alergie dostavovaly silné otoky postižených míst, které musely být akutně léčeny zevním i vnitřním užitím místní vodky výborné kvality. Pomocí opakovaných testů se nám také podařilo potvrdit hypotézu, že klení ulevuje od bolesti.

Hraniční bod byl vždy stabilizován do země zatlučeným dřevěným kulem s červeně natřenou hlavou. Jako pojistka pak sloužily tři nejbližší stromy tvořící trojúhelník, v jehož středu byl tento kůl. Byly taktéž označeny červenou barvou a údajem o směru a vzdálenosti kůlu. Záhy se ukázalo, že toto opatření není vůbec zbytečné, neboť hraniční kůly byly většinou buď zarostlé, ztrouchnivělé anebo na ně spadl strom (panel 02), takže na první pohled nebyly vůbec vidět. Ani pojistné stromy ale neplatily za stálý ukazatel – většinou jeden až dva chyběly. A bod číslo 30 zmizel do rokle úplně celý.

V rámci modernizace jsme pod nové dřevěné kůly umísťovali „harpony“ (kovové kůly, které budou v budoucnu snadno dohledány pomocí detektoru kovů) a doktorand z ústavy Geoinformačních technologií pak zaznamenával jejich pozici pomocí speciálního GPS přístroje. Po vytyčení hranic jsme měli den volna, který někteří využili ke zdolání vrcholu hory Pop Ivan, zatímco jiní si raději umyli vlasy a lovili klíšťata. Každý den zůstávala v táboře předem určená hlídka, jejímž dalším úkolem byla příprava jídla ze společných zásob (byl předem určen okruh potravin, které si každý nakoupil a z nichž se pak vařilo). Večer po návratu z plochy tak na všechny čekalo teplé jídlo. Chlapi, kteří zůstali ten den v táboře, se zhostili svého úkolu na výbornou, když dochucovali masové konzervy tak dlouho, až výsledná chuť připomínala prejt.

Sedmý den jsme začali s druhým úkolem bakalářské skupiny – inventarizací stromového patra, kdy bylo nutno započítat opravdu každý stromeček a zařadit jej do objemové kategorie podle obvodu kmene. Jedenáctý den ráno jsme se sbalili a za zvuku bubnů a píšťal rituálně spálili naše pracovní oděvy, které tou dobou již byly v značném stádiu rozkladu, a bylo potřeba štědré dávky benzínu, aby vůbec chytly. Ti kteří své oblečení nespálili, jej pak v Dilovem svlékli a použili jako repelent na celníky, když jej takticky rozmístili v přístupových otvorech do batohů, které skrývaly nadlimitní množství kontrabandu. Námi „náhodně“ vybraných pět batohů pak na celnici znepříjemnilo den jednomu z celníků. Ten na oplátku znepříjemnil den nám, když tvrdě vyžadoval úplatek 20 euro. Abychom ukázali, že opravdu nemáme (ikdyž jsme samozřejmě měli), tak jsme po autobusu nechali kolovat klobouk, který byl za chvíli naplněn valutami nevalné výše a vzhledu, avšak v požadované hodnotě. Zpáteční cesta proběhla bez komplikací a my se tak brzy dočkali horké sprchy a internetu.